

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง

“พืชอาหาร พืชสมุนไพร”

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชไร่
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร
ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2565

ปัจจัยพันธุ์พันธุ์คอยตุง 1

ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Gynostemma pentaphyllum* (Thunb.) Makino
ชื่อวงศ์ : Cucurbitaceae

ประวัติพันธุ์ : ปัจจัยพันธุ์พันธุ์คอยตุง 1 เป็นพันธุ์พื้นเมือง สํารวจและเก็บรวบรวมพันธุ์มาจากคอยตุง จังหวัดเชียงราย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ : รากใต้ดินและเหนือดินบริเวณข้อของลำต้นมีสีขาว ลำต้นเป็นเถาเลื้อย ยาว 2.5-3.7 เมตร ลำต้นหนา 2-3 มิลลิเมตร มีขนปกคลุมกระจายทั่วไปและหนาแน่นบริเวณข้อ ก้านใบยาว 5-6 เซนติเมตร ก้านใบย่อยสั้น มีขนกระจายทั่วไป ใบค่อนข้างคล้ายตีนเป็ด มีใบย่อย 3-5 ใบ (subpedately 3-5-foliolate) ใบย่อยส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นรูปรีป้อม ใบย่อยกลางมีขนาดใหญ่สุด ประมาณ 4-5.6 x 6-11 เซนติเมตร ใบย่อยด้านนอกมีขนาดเล็กสุด ใบมีสีเขียวเข้มมาก ใบด้านบนมีขนปกคลุมกระจายทั่วไป ด้านล่างใบมีขนปกคลุมเฉพาะเส้นใบ ขอบใบหยัก ดอกแยกเพศอยู่ต่างต้น (dioecious) ช่อดอกแบบช่อแยกแขนง ช่อดอกเพศเมียปกติมีขนาดเล็กกว่าช่อดอกเพศผู้ ดอกมีสีขาวออกเขียว กลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ ดอกเพศผู้มีเกสร 5 อัน ดอกเพศเมียมีรังไข่กึ่งใต้วงกลีบ ก้านเกสรเพศเมียมี 3 อัน ส่วนปลายแยกเป็น 2 แฉก ผลกลม เมื่อสุกเป็นสีดำ ส่วนใหญ่มี 2-3 เมล็ดต่อผล เมล็ดรูปทรงแบนหนาออกสามเหลี่ยม-กลม ผิวเมล็ดขรุขระ ขอบเมล็ดหนาและเป็นหยัก

การขยายพันธุ์ : ใช้ลำต้นปักชำ เพาะเมล็ด

พื้นที่ปลูก : พื้นที่ดอนและพื้นที่ลุ่มที่ระบายน้ำได้ดี และเป็นพื้นที่ที่มีร่มเงา หรือในโรงเรือนที่มีตาข่ายพรางแสง

ประโยชน์ : ใบและลำต้นทำแห้งชงเป็นชาสมุนไพร

ผู้เรียบเรียง : กาญจนา พฤษพันธ์